

Konstanty Teleżyński — Muzeum na Wołyniu. (Ziemia 1910, I, ст. 535). Звітка про музей Рільничого Товариства в Рівнімі на Волини. Крім рільничих предметів має музей збірку монет і медалів, аразки місцевих мармурів і графітів, кости передісторичних звірят (між иншим мамута) та передісторичні знахідки як молотки, сокирки, шилки і посуду.

З. К.

Історія політична і культурна.

С. Сыромятниковъ — Древлянский князь и варяжский в опросъ (Журналь Мин. Н. Просв. 1912, VII, с. 120—139).

Під таким голосним і досить дивним титулом в дійсности містять ся ріжні замітки, досить слабо звязані між собою — балачки на тему варязтва на Руси з приводу статі проф. Корфа обговореної в 108 т. Записок. Автор — сам правовірний норманіст, виступає против крайніх норманістичних виводів Піпінга і Корфа. Він скептично приймає здогади про норманську сагу, яка оповідала про пімсту Ольги і думає, що „заставлять Древлянъ съ Ольгой на древне-шведскомъ языкѣ, предполагають существованіе древне-шведской лѣтописи въ IX вѣкѣ въ Кіевѣ и обвиняють лѣтописца въ безграмотности — совершенно неосновательно“.

Приймаючи літописну традицію про норманський початок київської династії, автор підчеркує, що ця династія і взагалі Варяги мусіли скоро асимілювати ся на Руси, ставить знак запитання над норманським походженням Ольги (при тім виступає з великим довірем до т. зв. Якимової літописи), признає неймовірним скандинавський вплив на місцеві форми шлюбу (с. 132), вважає неправдоподібною гадку, що Варяги були культурніші від Словян і як на доказ против того вказує на мале число запозичених від Скандинавців слів (с. 133), робить кілька заміток взагалі що до відносин словянської і шведської культури і виступає против надій Піпінга і Корфа на выясненні великих впливів скандинавського права на руське: „ничтожны по численности находники Варяги не могли измѣнить правосознанія русскаго народа, если не могли измѣнить его даже сборники византійскаго права, дѣйствовавшіе черезъ церковныя суды“. „Конечно, старинныя областныя правды скандинавскаго сѣвера должны быть изучаемы русскими историками права, но онѣ нужны только, какъ матеріаль для сравненія“. „Ждать оттуда откровеній для исторіи русскаго права было бы увлеченіемъ непростительнымъ“ (с. 136).

Прийнявши недавно погляди проф. Корфа, як оден з показчиків сучасного неонорманізму, я вважаю користним прийняти і ці погляди уміркованого норманіста, хоч наукова вартість їх переважно невелика, бо висловляють ся вони загально і без ближшої аргументації.

М. Грушевський.